

KURYER LITEWSKI

w WILNIE w PIĄTEK DNIA 29 MARCA V. S. 1818 ROKU.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Moskwa dnia 4 marca. W przeszłą sobotę, o godzinie 2giej z południa, NN. Cesarzowe, *Elżbieta Alexiejewna* i *Marya Federowna*, przystępowały do Najsświętszych tajemnic. (Rus. Invalid).

Podług gazety, *le Conservateur Impartial*, datowanej z Petersburga dnia 18 marca, Marszałek Xiążę Jmśc *Barklay de Tolli*, dnia 2 marca przejeżdżał przez *Mohilew*, udając się za granicę.

JW. JX. *Jan Chrzyciel Masclet*, biskup suffragan miński, kanonik mohilewski, kapelan zakonu *ś. Jana* jerozolimskiego, zakończył życie w Petersburgu, d. 14 t. m., mając wieku lat 55.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 31 marca.

SEYM KRÓLESTWA POLSKIEGO

Posiedzenie 1wsze dnia 27 marca.

O godzinie 9tej zrana zgromadzili się do kościoła Katedralnego Senatorowie, Ministrowie, Rada Stanu, oraz Posłowie i Deputowani. Mszą czytana odprawił JW. *Malczewski* biskup kujawski; kazanie miał JW. *Prażmowski*, biskup nominat plocki. Po nabożeństwie, Senat, Posłowie i Deputowani udali się do Izb właściwych, a Rada Stanu na pokoje Królewskie. JW. *Mostowski*, Minister spraw wewnętrznych, przybywszy do Izby Poselskiej, uwiadomił ją o nominacji na Marszałka JW. *Wincentego H. Krasieńskiego*, Posła z powiatu Przasnyskiego, następującym głosem:

Prześwietna Izbo Poselska!

Dziwnym zwrotem i dobrodzieństwem przeznaczenia, Izba ta dzisiaj znowu jest zaludnioną przez wolnych zastępców narodu. I rzeczywiście trudno by znaleźć gdziekolwiek wybory bardziej, jak wasze, niepodległe, i od wszelkiego obcego wpływu oswoobodzone. Witajcie więc Wy! którzy zarazem będziecie tu wskrzeszać ciąg dalszy, i składać nowy związek dziejów oyczystych, którym dano jest pielęgnować ostatnie szczątki i odrodzone nadzieje Królestwa Polskiego. Stosownie do artykułu 118 Konstytucyi, Najjaśniejszy Pan mianować raczył Marszałkiem Jenerala *Wincentego Krasieńskiego*, Posła Przasnyskiego, którego zasługi rycerskie i zalety towarzyskie, są wróżbą i rękoiścią przymiotów obywatelskich. Czytam nominacją jego i wzywam go do zajęcia miejsca Marszałkowi właściwego.

Poczem wręczył mu listę członków Izby poselskiej, zatwierdzoną przez Senat dla jej sprawdzenia. W tymże czasie prezydujący w Izbie Senatorskiej, JW. *Wojewoda*, *Hrabia Stanisław Potocki*, powołał imiennie wszystkie członki teyże Izby, a za otrzymanym przez usta Ministra spraw wewnętrznych przybyłego z Izby Poselskiej, rozkazem Najjaśniejszego Pana, wyznaczył Deputacją, złożoną z JW. *Wojewody Wybickiego* i *Kasztelana Czarneckiego*, do zaproszenia Izby Poselskiej, aby się połączyła z Senatem. Uwiadomiony o tem JW. *Marszałek* Izby Poselskiej wysłał naprzeciw nię JW. *Posłów Komorowskiego* i *Onufrego Hrabie Malachowskiego*; oraz Deputowanych: JW. *Biernackiego* i *Lindęgo*. JW. *Senator Wojewoda Wybicki* następującą mową dopełnił zaproszenia:

Prześwietna Izbo Poselska!

Dzień wielki dla nas nadszedł, a który epokę w dziejach świata stanowić będzie. Ta sama ręka zwycięzka, co nam praw narodowych zapisała xięgę, ta sama ręka ją dziś otwiera, aby wszystkie w nię zawarte konstytucyjne ustawy dopełnione zostały.

Seym zwołany! Senat już otacza tron Piastów, na którym Potężny Monarcha Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski, z krwi Słowiańskiej ma zasiąść. Przychodźmy Deputowani, aby się Prześwietna Izba Poselska, stosownie do ustaw Konstytucyi z Senatem złączyła. Czekaj Król na to, Prawodawca, aby dzieło reprezentacyi Królestwa Polskiego, dzieło tak sercu Jego mile, w obliczu całego świata spełnione zostało.

Prześwietna Izbo Poselska! zastanówmy się na moment nad tymczasnym wspaniałym Króla zwycięzcy. — Głębozy badacze rewolucyow politycznych, tę smutną światu objawili prawdę: że zwycięzcy kraju, zwykle rodacki wytepiali plemię; własność jego pomiędzy przychodniów dzielili: gwałt gwałty rodził: nikła wszelka narodowość; aż też wreszcie, sama obelga i pogarda dostała się w dziale krajowcom i dawnym synom zniewoloney oyczystny.

Zwycięzca nietylko moc prawodawczą, ale i władzę wykonawczą, toż sądownictwo najwyższe, w tak nazwanej, *Aula Regis*, sobie przywłaszczył. Wstrząsła się na to cała posada społeczności, i już po całym kraju rozwarły się tylko więzienia i groby.

Obok tak okropnego obrazu zwycięzców, jakież widok jest miły Bogu i światu, Zwycięzcy Króla naszego — *Alexander I.*, z zwyciężkim orężem wszedł do kraju naszego. — Mógł nam, zwyciężonym i rozbrojonym, tak, jak niegdyś *Wilhelm* zdobywca Anglii, żelaznego berła przynieść Statut: mógł nas z własności naszych wyzwać: mógł być samowładnym naszym Prawodawcą i Sędzią. Gdy przecież oręż swój zwycięzki na xiędze prawa oparł: gdy nam tak liberalną nadał konstytucyą: któż w naszej obronie stanął? Któż nam narodowość? Któż religią oyców naszych? Któż wreszcie to odwieczne dobro Polaka, wolność, nam zachował? — *Bóg i serce Alexandra!*

Zadziwia to Europę całą... odwieczne dzieje świata oczekiwały, aby ten przykład bez przykładów zapisać na karcie zwycięzców kraju mogły. Ale zarazem zdają się ludy wszystkie do nas przemawiać, iż ten Seym wolny, pierwszy pod berłem *Alexandra*, nie jest tylko sprawą naszą, ale jest Sprawą wszystkich krajów: rozciąga się nawet do wszystkich mniemań filozoficznych: jak daleko człowiek do wolności polityczney jest stworzony, tak różny od burzliwego nierządu i swawoli.

Patrzaj na nas w tym momencie z bojaźnią i ciekawością, wszystkie ludy konstytucyi pragnące. Sledzić nas będzie stuoczna krytyka i mienawisć; tak, iż najmniejsze nasze zboczenie w obradach Seymowych, brać będzie za miłość nierządu: i wskrzeszać będzie na obelgę naszą ową potworę polityczną w rządzie naszym, *liberum veto*. Trafiaćby nawet odważyła się do nacyzulszego serca Króla i Ojca naszego, aby Go zasmucić, że z uczuć swoich tak łatwo liberalną Konstytucyą nadać nam raczył.

Ale zawiodą się w rachubie swojej, nam i wolności człowieka zawistni: wybór tak szczęśliwy Posłów i Deputowanych, światłych i gorliwych: tak z przekonania w najgłębszym posłuszeństwie do świętej Osoby Króla

przywiązanych, jest nam rękojmią, że nam szczęście i sławę narodu ocali, że serca najlepszego z Królów najmniejszym nierządem nie zasmuci, i całemu światu da poznać, żeśmy godni tej konstytucyi, którą nam *Alexander*, Pan nasz miłościwy raczył nadać.

Lecz mało natém jeszcze było Najjaśniejszemu Panu, że nam tak liberalną Konstytucyą nadał; chciał jeszcze w całej świetności reprezentacyą naszą narodową w oczach Europy wystawić, dla czego przychylił się do najwspanialszych żądań, Najjaśniejszego Brata swego, Jego Cesarzowiczowskiej Mości Wielkiego Xięcia *Konstantego*, i mieścić Mu się pomiędzy Deputowanymi pozwolił.

Tu znowu przykład bez przykładu. Tak niegdyś *Zygmunt I*, Król nasz polski, obok Tronu następcę swego *Zygmunta Augusta* osadził; tu potężny Monarcha, pomiędzy Deputowanymi mieścić się Następcy Swemu dopuścił. Zdziwi to całą Europę, a całej ludzkości z ducha czasu pociechę i radość przyniesie.

Prześwietna Izbo Poselska! Król, nadawca konstytucyi, lubo się na jej straży sam postawił, przeglądając przecie w mądrości Swojej, iż się jakieś nadużycia weisnać kiedyś mogą, zastrzegł Wam Szanowni Mężowie, w artykule 92 Konstytucyi, iż wolno Wam jest żądania wasze, dobro i korzyści Waszych współobywateli za cel mające, przedstawić Sejmowi: jaką drogą to przedstawić uczynić mielibyście, mądrość wasza w uciszonych namietnościach Wam wskaże. Jeżeli przecie ta nieznaną wielkomyślność Wielkiego Xięcia weiliła Go do ciała waszego, znajdziecie w Nim w żądaniach waszych najpewniejszego pośrednika do Tronu Króla. Mówię, jeżeli skłonił się z wysokości powagi swojej byź Członkiem waszym, on zapewne, nie powątpiewamy, zechce byź i wasz *Orator pro domo*.

Ale śpieszmy się zbliżyć do podnóżka Tronu albo powiem raczej, śpieszmy się posłuszne dzieci przed Oycem się naszym stawić: czytać niemylnie będziemy z oblicza Jego, tę mu wrodzoną łaskawość, dobroć i radość, sdy się na swoje reprezentacyi Królestwa Polskiego zapatrzy dzieło.

Tu kończąc mowę moję, pozwólcie mi szanowni Mężowie, pozwólcie wiekiem i pracą w usługach oyczyny stłoczonemu Senatorowi, najgorliwsze objawić życzenia, ażeby, gdy ostatnia Sejmu godzina wybię; gdy na pożegnanie do podnóżka Tronu Król nam przystąpić pozwoli, abyśmy też same, jak dziś wypogodzone na twarzy Jego czytali rysy! abyśmy tej jak dziś doznawali Jegolskawości. Toby nam za dowód służyło, że najlepszy z Królów tego, co dla nas zdziałał, nie żaluje; że przywiąże się do nas jeszcze mocniej, jako do najwierniejszych poddanych i Jemu wdzięcznych, i jeżeli jeszcze większe ma jakie zamiary do szczęścia naszego, te z pociechą serca w oczach całej ludzkości dopełni.

Na głos ten, Marszałek Izby Poselskiej odpowiedział w tych słowach:

„Starszych Braci radę Izba Poselska z wdzięcznością przyjmuje. Mikołaj widzieć męża tego na czele deputacyi, który przez lat tyle dawał dowody tego przywiązania do kraju, którym technie Izba Poselska. Idziemy za ich przewodem złączyć się z naszymi starszemi braćmi dla zbliżenia chwili, w której będziemy szczęśliwi otoczyć Tron ten starożytny naszego Monarchy i dobroczynny.“

Udał się wraz z Deputacyą od Senatu na czele Posłów i Deputowanych do Izby Senatorskiej, poczem przydujący w Senacie i Marszałek Sejmowy wyznaczili Deputacyą złożoną z Senatu; z Jego Cesarzowiczowskiej Mości W. Xięcia *Michała*, i Wojewodów: *JO. Xięcia Jabłonowskiego*, oraz *JW. Jenerała jazdy Dąbrowskiego*; z Izby Poselskiej: z Jego Cesarzowiczowskiej Mości W. Xięcia *Konstantego*, Deputowanego z VIII. okręgu miasta *Warszawy* i *JWW. Ludwika Walewskiego* i *Pawła Biernackiego*. Deputacya ta doniosła N. Panu o następnem już połączeniu się Izby.

Najjaśniejszy Pan przybył poprzedzony od Rady Stanu, otoczony Orszakami i Dworem Swoim, a powitany u podwoi przez Przydującego w Senacie, zagał posiedzenie mową z Tronu, w języku Francuzkim mianą, którą w przeszley gazecie umieściliśmy. Odczytał ją w języku Polskim *JW. Sobolewski* Minister Sekretarz Stanu.

Marszałek Sejmowy wezwany potem przez *JW. Ministra* spraw wewnętrznych do wykonania przysięgi, którą dykował Minister Sekretarz Stanu, odebrał po jej wykonaniu z rąk tegoż Ministra łaskę, i zajął miejsce swoje obok przydującego w Senacie.

Przydujący w Senacie zabrał następnie głos w tej osnowie:

NAYIASNIEYSZY PANIE!

Szanowny Senacie!

Prześwietna Izbo Poselska!

Raczyłeś, Najjaśniejszy Panie! zasiąść na starożytnym Tronie Królów Polskich, przez Ciebie wskrzeszonym, a krótka chwila Twego na nim pobytu, wygładza z pamięci naszej bolesne wspomnienie długich nieszczęść jego. Na ten widok, dni smutku naszego zamieniają się w dni radości: bo on nam zaręcza trwałą pomyślność.

Łącząc, Najjaśniejszy Panie! Królestwo Polskie do ogromnych Państw Twoich, łącząc pod Twojem berłem dwa bratnie narody, ustaliłeś trwałość bytu naszego, zapewniając mu tak potężną podporę; kiedy z drugiej strony nadając Polsce Rządową ustawę, której szlachetna liberalność jest godłem serca Twego, zadumiewając świat tak rzadkim przykładem, zapewniłeś szczęście narodu naszego. Bo kiedy oddawna los mu przeciwny zapisał go w liczbę nieprzyjaciół Twoich, Tyś go, nie tylko zwyciężką dzwignął ręką, lecz chciał mieć wolnym i szczęśliwym. Jakoż, Miłościwy Panie! jedynie to łaskawość Twoja ku nam sprawiła, że niedawno bywszy celem politowania, dziś stał się celem zazdrości wszystkich prawie narodów!

W zamian tyłu dobrodzieństw głos Twój Oycowski dopiero słyszany, żąda tylko po zgromadzonym sejmie, by mądrém postępowaniem w sprawach swoich, okazał się godnym w oczach świata tego, coś dla nas uczynił, i dał innym narodom przykład wzorowego używania przepisów liberalnych konstytucyi, którą Polskiemu nadałeś. Tak więc, Miłościwy Panie! żądasz okryć zaszczytem tych, których dobrodzieystwami okryłeś i usprawiedliwić w oczach Europy wspaniałomyślną, a niezłomną Twoją ku nam przychylność.

Możesz się znaleźć Polak nieczuły na tak slachetne, na tak Oycowskie, zachęcenie Twoje? Możesz niewiedzieć, Miłościwy Panie! iż jest jednym z znakomitych darów, które na nas tak hojnie wylałeś, i nieprzykładając się z serca i duszy do uskutecznienia w tym zamiarów Twoich. Uczyniłeś dla nas, Miłościwy Panie! co tylko Ci uczynić mądrość Twoja dozwoliła; lecz przechodząc w tém obecne nadzieje nasze pomyślniejszym jeszcze na przyszłość otworzyłeś pole. Do nas tymczasem należy, przyłożyć się do uskutecznienia Twoich dobroczynnych widoków, kiedy to staranie łaskawie Sejmowi powierzać i polecać raczysz. Uchybiając tak świętej powinności, uchylibyśmy sobie samym, i wdzięczności, którąśmy Tobie winni. Nie, Najjaśniejszy Panie! byź to nie może! głośno więc śmiem zaręczyć, że naród Polski, acz niegdyś burzliwie wolny, przecież zawsze przywiązany do Królów swoich, dziś nauczony do świadczeniem, nieuchybi nigdy Temu, któremu wszystko, zaczawszy od bytu swego, jest winien. Będzie to, Miłościwy Panie! najusilniejszym staraniem jego, okazać się w oczach świata takim, jakim mu go przedstawić żądasz; czuje on bowiem, że Ten, co klęskom narodow koniec położył, chce im jeszcze w naszym, wskazać wzór prawdziwego ich szczęścia.

Takie jest czucie, Miłościwy Panie! wiernego Senatu Twego, który się tém szczególniej zaszczyca, że jednego z Najjaś. Braci Twoich widzi w gronie swoim; takie pełne czci ku Tobie Izby Poselskiej, co się chępli, żeś jej dozwolił posiadać drugiego: taki nakoniec odgłos wdzięczności Polski całej, która, N. Panie! dni szczęścia swego, dniami życia Twego liczyć będzie.

Bogdayby, N. Panie! kray ten, acz bronią Twoją zajęty, przecież podbity cnotami Twojemi, służył na zawsze za użyteczną zwyciężcom naukę, dowodząc im wdzięcznością i miłością, któremi jest Polska ku Tobie przęięta, jakie są prawdziwe i szlachetne środki przywiązania do siebie ludów niezłomnymi węzły. Niech patrzą na to Prawodawcze Zgromadzenie, zagajone od Króla swego, co go wzywa do mądrego używania władzy sobie od Niego nadanej! Niech patrzą na te narodowe oznaki, tak

wszystkim ludom drogie, a tak świetnie nam przywrócone! Na ten Tron starożytny Królów naszych, którego obecność Twoja, Miłościwy Panie! dawną świetność pomnaża! Na ten Senat, na tę Izbę Poselską, co Cię otaczają! Na Najjaśniejszych Braci Twoich, co raczą, idąc w ślady Twoje, przykładając się do dzieła szczęścia naszego! Na obrzędy, zwyczaje, narodową mowę, tak zaszczytnie nam przywrócone! na te Orły potylekroć zwyciężkie, oddane walecznemu wojsku naszemu, pysznemu, Naczelnictwem pierwszego Xiążęcia krwi Twojej, co go postawił na tak wysokim porządku i świetności stopniu! Nakoniec, niech widzą, N. Panie! odradzającą się na Twój głos Polskę i składającą u Nóg Tronu Twego hold wdzięczności równy dobrodzieystwom Twoim.

Spraw, o Boże! dla szczęścia Panujących i narodów, by ten wielki, by ten szczytny obraz, był na zawsze obecnym ich myśli, jak jest w tej chwili sercom i oczom naszym, i spraw, by im dowiódł, że wspaniałomyślność i moralność, są prawdziwemi zasadami, na których gruntować się powinna Mocarzów polityka. Tak jest, Najjaśniejszy Panie! Bogdayby świat cały mógł się przekonać dla szczęścia swojego, że to szlachetne Twoje powzięcie, dziś przez Ciebie rozwinięte w oczach jego, a którego jesteśmy szczęśliwym przedmiotem, jest najużyteczniejszą przestrogą, jaką tylko mógł im dać Monarcha, którego nie nieogranicza Najwyższej woli, prócz dobroczynnego jenuśzu Jego, co jest równie potężnym, równie ogromnym, jak niezmiernie Państwo, nad którego pomysłnością czuwa.

Po nim tak mówił Marszałek Seymowy:

NAYIASNIEYSZY KRÓLU!

PANIE NASZ MIŁOŚCIWY!

Szanowny Senacie!

Prześwietna Izbo Poselska!

Zaszczycony ufnością W. K. Mości, umiając cenić szczęście przewodniczenia posłannikom narodu, moja dusza umie czuć co jest winna, ale głos mój, jest nadto słaby, aby dopełnić tej chęci.

Pozwol N. Panie! by już w imieniu Izby Poselskiej cały Twój ten kraj wyobrażający, wolno mi było złożyć u Tronu Twojego, hold czystego naszego przywiązania i wierności. Są to dzieci Twoje Panie! których oycowie przez lat tysiąc otaczali Go cnotą i szlachetnością. Szczęsne ich potomki gromadzą się dzisiaj około niego, pełni wdzięczności dla Odrodźciela ich kraju. Oni sami i ich bracia niedawno na ostatnich krańcach ziemi, i po za morza szukali oyczyzny, którąś nam Panie na nowo nadał, a do dawnego jej blasku jeszcześ twe cnoty przyłączył.

Racz Najjaśniejszy Królu, Panie nasz miłościwy, widzieć w naszych uczuciach te dowody wdzięczności i przywiązania, które z krwią, najpóźniejszym potomkom przelejemy. Niech kiedyś, po licznych wiekach, niezmiennie w dziejach naszych i niezłomne nigdy uczucia dla najpóźniejszego Twego plemienia, dowiodą: iż Twe dobrodzieystwa są nieśmiertelne.

Po oddaleniu się Najjaśniejszego Pana do swoich pokoiów, Minister spraw wewnętrznych, mając sobie dany głos przez Prezydującego w Senacie, czytał obraz działań rządowych (zaczęty w przeszłym 25 numerze Kur. Lit. a dokończony w dzisiejszym) od czasu odrodzenia się Królestwa, odwołując się do raportu przedstawionego Senatowi przez radę stanu.

Po głosie powyższym rozłączyły się Izby; Prezydujący w Senacie odroczył posiedzenie Senatu na dzień następny, a Izba Poselska wróciła do miejsca swego zgromadzenia, gdzie JW. Marszałek, przystępując do ogłoszenia Sekretarza Seymowego tak przemówił:

Prześwietna Izbo Poselska!

Dopełnione zostały nasze nadzieje, i lubo Tron tyle sławny, jeden z najdawniejszych Europy, świętą cnotą, szczęściem tyłowiecznym, na zwaliskach narodu uderzonego piorunem przeznaczenia, zniknął; Jego pamięć, z czystym duchem przywiązania oyczystego w sercach naszych żyłką została. Ten święty ogień miłości kraju, tyloletnią zagładą nieskażony, przemógł nawet losy, i dzisiaj widzieliście współrodacy Dobroczyncę swego, tego Monarchę, co nazad Tron nasz wznosił, i Ojca naszego wziął na siebie imię. Z jakim upragnieniem szukaliście wyczytać z wroku Jego, tej to opiekuńczej władzy, co nas dzisiaj okrywa, a w oddaniu słownem uczuć Jego, zgłębić zarodek szczęścia przyszłego.

Polacy nigdy nie byli niewdzięcznymi! umiemy czuć, jakie są nasze powinności. Mężowie, Polski Naród wyobrażający, w Imię Boga zacznijmy te obrady, pamiętając, że świat na nas patrzy, Monarcha ufnością zaszczyca, a bracia wasi w was nadzieję pokładają.

Jest to w swym rządzie pierwszy Sejm odrodzenia naszego; on będzie przykładem innym, a daj Boże! żebyśmy, byli naszym potomkom. Dzieci wasze błogosławić was będą, gdy swobody nam nadane tą kartą, która wspaniałomyślności wiekopomney sławy Alexandra winni jesteśmy, w swej czystości i obrębach zatrzymacie. Jest to skarb najdroższy, który w puściznie nietykalney potomności oddać winniście.

Z prawa mi nadanego zapraszam na naysse Sekretarza, Deputowanego z okręgu gmin powiatów Stanisławowski, i Siennickiego, JW. Antoniego Siarczyńskiego. On nawykły do obrad krajowych od pamiętnego Seymu 4letniego, który i wolność naszą chciał zaręczyć, bezprawia zniszczyć, i potomności szczęście kraju powierzyć, godnie potrafił i dzisiaj, ufnością naszą zaszczycony, chęciom, i urzędowaniu temu odpowiedzieć. Pierwsza to była epoka, urzędowania i ustalenia swobód krajowych, w ostatnich czasach tytu naszego; pracując pod styrem świętej i nigdy niezgasłej pamięci Stanisława Małachowskiego, patrzył bliżej na jego cnoty, i widocznie z nich korzystał. Niechaj on nam służy za połączenie tej Epoki prawodawczej z dzisiejszą Epoką naszego odrodzenia.

Po tej mowie, Sekretarz wykonał przepisana prawem przysięgę, a JW. Marszałek, posiedzenie na dzień następujący odłożył.

Dokończenie mowy JW. Ministra spraw wewnętrznych, zaczętej w poprzedzającym 25 Nrze Kur. Lit.

Wyznania Religijne i oświecenie powszechne.

Idąc tak dobrze oznaczonym torem, wszystkie Kommissye Rządowe dopełniały gorliwie obowiązków na nie włożonych. Kommissya wyznań religijnych i oświecenia, pragnąc utwierdzić organizacją duchowieństwa Polskiego katolickiego na zasadach pewnych, a zastosowanych do dobra religii, potrzeb krajowych i dogodności mięscowych; przedstawiła rozmaite rozporządzenia, z powodu których Najjaśniejszy Pan polecił rozpoczęcie układów z dworem Rzymskim: te w ogólności pomyślnego wypadku spodziewać się każą. Z resztą rząd dał bacność, aby duchowieństwo wszelkich wyznań w zupełnym używaniu praw i dochodów swoich zachowane było. Tak, dekret o dziesięcinach zapewnia duchowieństwu katolickiemu dochód niezmienny, oswobodzając go od tego wszystkiego, czém dotąd stawał się nienawistnym, uciążliwym i szkodzącym rolnictwu. Założenie i uposażenie Seminarjów wykazują troskliwość rządu dla przysposobienia duchownych, wysokiego swego powołania godnych.

Nowy skład nauczania ogólnego otrzymał pożądane uzupełnienie w otwarciu uniwersytetu, biblioteki i rozmaitych zbiorów. Ale zwłaszcza wiele zależy na upowszechnieniu oświecenia pospolitego, przynajmniej w pierwszych jego zasadach. Rząd przekonał się, że wszystkie prawie u nas zbrodnie popełniane są w skutku opilstości; a trzeba już ludowi dójść do pewnego stopnia oświecenia, aby się dowiedział i przekonał, iż opilstwo jest haniebną wadą. Klasy więc mniej majątne znajdą łatwość do nauki stosownej z ich powołaniem, przez rozmnożenie szkół pierwotnych, tudzież zaprowadzenie w Warszawie i w Lublinie szkoły podług sposobu wzajemnego nauczania, którego skore rozszerzenie w następnych latach jest zamierzone. Wysłano kosztem rządowym uczniów do instytucji w Hofwyl i Moeglin, aby ci za powrotem do oyczyzny byli zdolni podobnież w niej utworzyć zakłady; zaprowadzono poprzednicze examina, wkładające na tych wszystkich, którzy się służbie publicznej poświęcają, obowiązek nabycia potrzebnych wiadomości i nauk przystosowanych do każdego powołania.

Sprawiedliwość.

Niepodległość sądownictwa uroczystie przez Najjaśniejszego Pana, jako rękojmią bezpieczeństwa osób i własności zaręczona, szanowaną i utrzymaną była.

Prawa istnące, świątobliwie zachowano i żadney w nich zmiany niedopuszczono.

W prawdzie, dekretem Najjaśniejszego Pana niektóre zmiany nieodbitie wymagane w uchwałach Króla Jmci Saskiego, tyczących się Moratorium czyli zawieszenia wypłaty kapitałów, przepisane zostały; lecz tenże dekret

zachował wyraźnie pierwszemu Seymowi prawo ostatecznego stanowienia w tym przedmiocie.

Nowa organizacja sądownictwa stosowana do prawideł Konstytucją przepisanych, i do potrzeb krajowych, przedstawiona będzie N. Panu do potwierżenia.

Sprawy wewnętrzne i policya.

Liczne prace uskutecznione w ciągu dwóch lat ostatnich przez rozmaite wydziały administracyi wewnętrznej, nader zwięzłe tylko tu wystawione być mogą. Lecz zdanie sprawy od Rady stanu Królowi, przesłane Senatowi, a Seymowi złożone, wyszczególni, jak też administracya zatrudnić się zarazem musiała w prowadzeniu i urządzeniu nowych władz konstytucyjnych; określeniem ich obiegów i powinności; przygotowaniem wszelkich czynności do wyborów Sejmików i Seymu; ułożeniem nowego spisu obierających; zaciąganiem 11,000 rekrutów; powściągnięciem zbiegostwa; ulżeniem właścicielom domów przez przysposobienie koszar i stajen; wyjaśnieniem rachunków z licznych magazynów; rozłożeniem i pobieraniem w pieniądzech zsytki zbożowej na utrzymanie wojska przez Sejm 1811 roku uchwaloney; a która w roku zeszłym wyżyła 7,500,000 złotych przyniosła; likwidacją i sprawdzeniem pretensyi obywateli do rządów obcych; nakoniec wielu innymi szczegółami, które odwracały uwagę i wstrzymały bieg zwyczajny administracyi ogólnej.

Jeśli jednak stan, w jakim przy zaprowadzeniu Rządu konstytucyjnego kraj się znajdował, z położeniem jego obecnym porównamy; będzie sobie mógł rząd pochwalić, iż statecznie usiłowania jego nie zostały bez jakkolwiek pomyślnych skutków.

Kłeskami wojennymi ludność Królestwa od roku 1810 zmniejszona została z 3,300,000 do około 2,600,000 dusz. Wzrost jej pędki w ciągu dwóch lat upłynionych, był żywo zachęconym przez bezpieczeństwo zaręczone osobom i własnościom; przez rozporządzenia dekretu o zaciągach, stanowiącego dla klas potrzebnych lub użytecznych, wyłączenia, jakich wzoru żaden kraj nam nie wskazywał; przez przyjęcie kolonistów obcych, którzy w liczbie kilku tysięcy w kraju naszym, bądź zatrudnieni zostali jako rzemieślnicy, bądź na pustych gruntach jako rolnicy osiedli.

Powszechny ruch za popędem Rządu wzniecony, już znaczny miał wpływ na powodzenie rolnictwa, zachęconego przeznaczeniem nagród; założeniem instytucyj rolniczych; rozmnożeniem trzód owiec z cienką wełną; zaprowadzeniem stada i bydła rogatego z najpiękniejszego rodu; które to ślachetne dary wspaniałości Monarszey, odradzając się jej pamiątkę potomstwu naszemu przeniosą.

Taż dążność wznosiła się środkami mającemi na celu, rozszerzenie i ułatwienie komunikacyi wewnętrznych, rozpoczęcie robót na rzekach *Wisła, Pilicy, Nidzie, Przemszy*, dla uczynienia ich splawnymi, i zabezpieczenia od powodzi okolic nadbrzeżnych; rozporządzenie nowe dróg i utworzenie gościńców bitych w kamieniu lub żwiru.

Wolność i rozwinięcie handlu zaręczone przymierzami Wiedeńskimi, zachęciły do rozmaitych przedsięwzięć tak publicznych jak szczególnych, które żywszy ruch biegowi pieniędzy nadały, za pomocą kapitałów pomnożonych, bądź przez summy z rozkazu N. Pana wprowadzone do Królestwa na zasilek żołąd wojskowego, bądź przez te, które za znacznym zbożem naszym wywozem do kraju wpłynęły. Zaprowadzenie dwóch corocznie Jarmarków walnych w *Warszawie*, szybkiem ich powodzeniem usprawiedliwione zostało. Już niemi czynność i pomyślność narodowe wznagają się, gdy zarazem tańsza cena towarów zagranicznych i żywsze poszukiwanie płodów nastąpiły. Ułatwienia od Rządu Cesarzskiego nadane przez otwarcie dla jarmarków naszych nowego odchodu w Cesarstwie Rosyjskiem, przyłożą się do wzrostu i powodzenia ich dalszego.

Do dzwignienia budowli wiejskich i miejskich, wezwwały postanowienia, wyznaczające zasiłki w pieniądzu dla właścicieli murować chcących. W tym celu znaczne summy rocznie przeznaczane zostały miastom *Warszawie, Kaliszowi* i innym niektórym miastom Królestwa; podo-

bnaz pomoc przyznana jest właścicielom okolic stolicy; Mieszkańcy przedmieścia *Pragi* wkrótce uyrzą wnoszące się domy swoje, w skutku zniesienia szaficów i okopów, rozdania gruntów niemi zajętych i wyznaczenia tymże mieszkańcom funduszu szczególnego dla zupełnego ich strat wynagrodzenia; których uiszczenia czekałyby inaczej musieli aż do ukończenia obrachunku ogólnego długów narodowych: żadnego im za to warunku nie założono, wyjąwszy iż winni są w budowaniu swych domów stosować się do planu przez samego N. Pana roztrząsanego i zatwierdzonego, a łączącego piękność widoku z pożytkiem i dogodnością mieszkańców.

Oprócz tego, dochody bieżące wolnych miast powiększonemi zostały, mianowicie stolicy, w której te do śpiesznego uskutecznienia głównych ozdób przyłożyły się. Rozmaite rękodzielnie są zaprowadzone, liczne wsparcia artystom i rękodzielnikom zagranicznym dane, rostopne urządzenia przepisane dla kupców, rzemieślników i służących; izby handlowe, giełda, meklery urzędowi ustanowieni, towarzystwo ogniowe na zasadach pewnych oparte, teatr narodowy zachęcony i postępy jego zapewnione przez urządzenie szkoły deklamacyjnej i muzycznej; środki dążące do zachowania zdrowia, porządku i policji (między którymi trzeba liczyć dogodne oświecenie ulic stolicy) zaprowadzone; w celu uczynienia pobytu w miastach wygodniejszym i przyjemniejszym.

Administracya poczt woyną zniszczonych, podźwigniętą została. Dochód ich zaledwie dawniej wystarczający na opędzenie wydatków, przyniósł tego roku 150,000 złotych czystego zysku dla skarbu, i usługę widocznie już lepiej urządzoną.

Wydobywanie obfitych kruszców w łonie kraju naszego zawartych, ściągnęło szczególną uwagę Rządu. Dyrekcyja górnicza urządzoną i hojnie uposażoną została. Już fabryki, kuźnie i liczne huty są wzniesione; wyrabiają i kształcą pomyślnie naszą żelaza, węgle ziemne, miedź, cynk, ołów, hałun i t. p. Budowy i roboty poprzeczne, dla wydobywania srebra z kopalni w *Białogonach* są dokończone; wyprawianie onego od 5ch miesięcy jest w ruchu, i znakomite korzyści obiecuje.

Przemysłna wdzięczność poszukiwała była środków, ku przesłaniu godnie do potomków naszych, pamiątki przywrócenia Królestwa Polskiego i przybycia N. Pana do nowych krajów swoich. — Rady ogólne uchwały zatem w każdym Województwie składkę dobrowolną dwunastu tysięcy złotych dla dwóch włóścian rolników, których prace i sprawowanie się za najprzydatniejsze w Województwie osadzone byłyby; a to w celu nadania każdemu z nich, prawem własności włoki Chełmińskiej za budowanego gruntu. Ta czynność w całym Królestwie zeszłego roku uroczyście uskuteczniła została; a niektóre Rady Wojewódzkie wniosły jej uwiecznienie, uchwalając, ażeby składka i dar podobne, corocznie na przyszłość powtarzane były. Wniosek ten godnym jest może uwagi Seymu, któryby zapewne przychylił się do przyjęcia onego, tak dla zaświadczenia uczciwości narodu w epoce, która mu zawsze lubą będzie, jak dla utworzenia środka wznagającego ludność i gospodarstwo przez kolonyne rozmnożenia własności ziemiańskich mierney obszerności, oddzielnych i niepodległych.

Woyna.

Jeżeli wojsko narodowe nagle do bytu przywrócone, zadziwia okazałością swoją pod względami postawy, ubioru i dokładności w poruszeniach; jeżeli mieszkańcy kraju są spokojni, a przytomność żołnierza, która dla nich w nieoddzielnym od woyny mierządzie była przyczyną zatruwienia, odtąd stanie się powodem do bezpieczeństwa; jeżeli oszczędność w wydatkach i porządek rachunkowości podają sposoby do hojniejszego, a jednak mniejszego opędzenia wszystkich potrzeb wojska; jeżeli nadużycia są sprostowane lub karane, skoro wiadome zostaną; że korzyści niewątpliwie przypisane być powinny znamienitym przymiotom Jego Cesarzewicowskiej Mości, Wodza Naczelnego, Jego wytrwałym staraniom, niezmordowanej dokładności w tém wszystkim, co służby dotyka, i surowemu Jego karności wojskowej przestrzeganiu.

Między pierwszymi dobrodzieystwami z nowego urządzenia wojskowego dla kraju wynikłemi, liczyć należy zniesienie gwardyi narodowych, których skład, niszczący miasta nasze, był powodem do tylu słusznych uzaleń, i których usługa mało pożyteczna w porównaniu ze stratami z niej wypływającemi, zastąpiona została częścią od wojska liniowego, a częścią oddziałami Weteranów i Zandarmów świeżo urządzonych, według układu mającego w zamiarze zjednoczenie potrzeb służby wojskowej i administracyi cywilney.

Wilno dnia 29 marca 1818 roku.

Przepisy względem kwaterunków już znaczne krajowi sprawiły ulżenie, wyznaczając oficerom bez woyska, wynagrodzenie pieniężne zamiast mieszkania w naturze, równie jak na opał i światło; oficerowie liniowi mają także te dwie ostatnie potrzeby w pieniądzu zaspokojone. Koszary dawniejsze i inne domy ku teyże usłudze nabyte, uporządkowane jak najlepiej zostały, w celu ochronienia tém więcej mieszkańców kwaterunkiem ciężonych: wystawienie stajni dla całej jazdy i artylleryi; tudzież koszar dla jednego pułku jazdy w Łowiczu, niebawem się rozpocznie: znaczna ilość ujeżdżalni wznosi się w kilku Województwach. Naprawy zdziałane sprawiły, iż już umieszczyć w dawnych koszarach zdołano trzecią częśćią w ludziach, i wedwójnasób koni więcej od tego; co tamże w latach 1811 i 1812 stać mogło.

Rolnictwo przestało być ciemiężone wymaganiami bez liku podwód do przewożenia woyskowych. Nietylko opłata za te podwody i liczbą, w jakiej one wymagać wolno; oznaczone zostały; lecz Jego Cesarzewicowska Mość, Wódz naczelny, pragnąc oswobodzić ile możności mieszkańców od dolegających im ciężarów; rozkazał zaopatrzyć oddziały woyskowe w dostateczną ilość koni pociągowych; tak dalece, iż pułk teraz w przechodach swoich 20 podwód potrzebujący, tylko onych cztery od 1 kwietnia przyszłego, będzie mógł zażądać.

Postanowienie Królewskie względem zaciągów woyskowych, kładąc małżeństwo poprzednicze, między powodami wymawiającemi od służby młodzież do spisów woyskowych jeszcze niewięzięta; wylączając równie tych wszystkich, którzy się przykładają do wychowania, do nauk, sztuk wywolonych, rękodzielnictwa, tudzież synów starszych w każdej rodzinie, dało ochronę, ile można, i większą dotąd u nas, niż gdziekolwiek, sprawie rolnictwa, handlu, przemysłu i ludności. Czternaście tysięcy sto sześćdziesiąt ludzi dokończywszy zamierzonego czasu służby, powróciło od roku 1814 do siedlisk rodzinnych, a przestawszy walczyć dla obrony kraju, będą mogli jeszcze w innym sposobie stać mu się użyteczni.

Urządzenie teraźniejsze względem zaopatrzenia woyska w żywność i furazę, oprócz ulepszenia i oszczędności widocznych w tey usłudze, dozwoliły zamienić na opłatę pieniężną z pożytkiem dających, te płody, których dostarczanie w naturze ustawą ostatniego Seymu uchwalone było: zamiana ta, ściągając do skarbu fundusz, bez któregoby najważniejsze części usługi publiczney cierpiał, i jest oraz zupełnie na zysk właścicieli dostarczających, z powodu, iż postanowiono cenę płodów znacznie mniejszą od targowej, w miejscach nawet, gdzie ta cena jest najniższą, a zawieszono wybieranie dostawców zaległych. Zamiana wspomniana jest, oprócz tego dobrodziejstwem dla mieszkańców, gdy ich ochrania od ucisków i nadużycia, jakich przedtem doznawali, i jakim czunością władz wyższych zupełnie zapobiedz niezdolała, z powodu miary, wagi i gatunku towaru; od straty czasu i zniszczenia zaprzęgu w przewożeniu płodów do magazynów, a z magazynów domieysc pożywania, tém bardziej, kiedy to przewożenie odbywać się musiało często w najgorsze bezdroża, albo w porach gdzie prace rolnicze usilności gospodarza wyciągały. To nowe urządzenie zapobiega również wszelkim sporom polnym, a zawsze szkodliwym, między władzami cywilnymi i woyskowymi, oszczędza skarbowi znacznych wydatków próżno trwomych na przerabianie płodów, na utrzymanie i zarządzanie magazynów, którym dotąd zawiedzione budynki, oddaje na korzystniejsze przedmioty; na ostatek zwraca do użyteczniejszych czynności liczną klasę posługaczy, którzy przez sam rodzaj swej usługi (lubo do niej pewnego stopnia zdolności wymagano) wystawiani nieustannie byli na pokusę dozwoleń sobie łatwych a niegodziwych zysków, i którzy mogli, ulegając tym ponętom, roznieść niemoralność między inne klasy mieszkańców, jak tego już doświadczono w krajach nawet, gdzie taż usługa naydokładniey urządzoną i nayscisley była dostrzegana.

Znaczne oszczędności zaprowadzono na etacie administracyi woyskowej, na ubiorze i oporządzeniu pułków, na zniesieniu lazaretów trwałych; i z tych względów wydatki daleko są mniejsze, aniżeli Xięstwa Warszawskiego. Ale N. Pan niedozwolił, ażeby cokolwiek oszczędzonym było ze szkoda mężstwa i niedoli. Tak więc, zachowano żołd oficerom nie mogącym być w składzie teraźniejszym umieszczonemi; równie tym, którzy służywszy w obcym woysku, do oyczyzny powrócili; także oficyalistom woyskowym, których czynności uchylone zostały: pensyie wystużone otrzymali woyskowi już do służby nie zdadni, pensyie

dożywołnie wdowy na placu bitwy poległych, albo długoletnią służbą zaleconych; dano wynagrodzenia tym nawet oficerom, którzy nie mogli mieć żadnego prawa do pensyie dożywołniey. Naostatek umieszczono w szeregach inwalidów i weteranów z lat 1814 i 1815, 146 oficerów i 501 podoficerów i żołnierzy; w roku zaś 1816 i 1817 podobną prac swoich nagrodę, 49 oficerów i 593 podoficerów i żołnierzy otrzymało.

Wszystkie te opłaty równie sprawiedliwe jak wspaniałe, będą jeszcze przez niejaki lat przeważ skarb publiczny obciążać. Niedostateczności jego w czasach ucisku, z których ledwo wychodziemy; zaradzićby nie zdołano, gdyby hojność Królewska nie była mu w pomoc przyszła i nie dostarczyła z jednakową troskliwością zasiłków, tak na dopełnienie żołdu, jak na zadosyć uczynienie wszystkim woyska potrzebom.

Przychody i Skarb.

Pierwszy budżet ogólny czyli prawo skarbowe, które Najjaśniejszy Pan artykułem 162 konstytucyi do uchwały swojej zachował, nie mogło być jeszcze wygotowane przed posiedzeniem seymowem teraźniejszym, gdy czas niewystarczył na zebranie wszystkich potrzebnych wiadomości, ani na dokładne ułożenie zasad, na których ma być ugruntowana trwałość prawa skarbowego. Przydać nakazy, że tak dług krajowy 158 artykułem konstytucyi zaręczony, jak dobra narodowe podług artykułu 15 przydać do uposażenia duchowieństwa mające, powinnyby wprzód być obliczone i uznane, a przeto ciężar zjad dla Skarbu przybywający, wyjaśniony, nim się przystąpi do utworzenia układu skarbowego trwałe i słownie rozporządzonego. Wszelkie objaśnienia, zdolne oświecić i kierować z niejaka pewnością w tey mierze, są poszukiwane. Nie będzie waleńszym zamiarem rządu Najjaśniejszego Pana, ażeby Skarbowi, jakimi bądź środkami przysporzyć dochodu, ale żeby sprawiedliwym rozłożeniem podatków i umiarkowaniem tey opłaty, z której każdy stosownie do rzetelney intraty swojej uścić się winien, przynieść mieszkańcom ulżenie, jakie da się pogodzić z obowiązkiem dostarczenia potrzebom i usłudze kraju; rozdzielić zatem ciężary tak, aby nikogo nie uwalniając od osobistego przykładania się do opłat publicznych, nie pobierano jednak jak tylko tę część przychodu czystego, z której każdy łatwo wyrzucić się może bez wyczerpania źródła tegoż przychodu; zachęcić nie zmiennością podatku gruntowego, nowe przedsięwzięcie i postępy w gospodarstwie; ułatwić ruch przemysłu, kunsztów, handlu przez dobre wyróżumiane sprostowanie poborów niestających; obrócić jedynie na zakłady, których użyteczność ogólna gruntownie rozważona i wpływ na pomyślność krajową, są niewatpliwe, wszelkie fundusze, jakieby zbywać mogły od wydatków nieodbitie wymaganych dla utrzymania istnienia narodowego, którego dobrodziejstwo zachować przed wszystkiem należy.

Z tych powodów Najjaśniejszy Pan raczył dotychczas przestawać na zatwierdzeniu corocznem etatu przychodów takich, jakie zastał, lecz według wszelkiego podobieństwa, nowy budżet ogólny przed następującem posiedzeniem seymowem zaprowadzonym zostanie. Rząd skutki z niego wypłynąć mające rozważać będzie, a skoro doświadczenie w nim jaką niesłusznosc lub ważną nie dogodność odkryje, powody do nich roztrząsione, zarządzenie wyszukane, i projekta stosowne Izbowi zgromadzonemu, przelożone będą.

Wspanialosc Najjaśniejszego Pana odstąpiła dotąd na pożytek skarbu, swej listy cywilney; i nie tylko przychody z dóbr koronnych nie zostały oddzielone od przychodów ogólnych, lecz wspomniane dobra korony nie są nawet odłączone od ogółu dóbr narodowych. Malobieżne wypłaty z wymienionych przychodów nakazane, miały za cel, bądź uczynki miłosierne i miejscowe, bądź nabyćia i budowy ku ozdobie stolicy. Pałac Saski, wyrażnie artykułem 15 konstytucyi zawarowany, jako część dóbr koronnych, na użytek publiczny przez Jego Królewską Mość został oddany.

Dogodne środki przedsięwzięte dla ożywienia i zapewnienia wpływów, bez zgnębienia płacących: dozwolono nawet opóźniającym się ulgi i ułatwienia, jakich potrzeby powszechnie dopuścić mogły.

Jednakże pomyślne skutki tych rozporządzeń i nowo zaprowadzoney a dobrze rozważoney rachunkowości, tak okazały się dostatecznymi, iż pomimo zawieszenia niektórych podatków zaległych, pomimo znacznych zaliczeń, które w roku bieżącym już są lub będą jeszcze uskutecznione na rozmaite użytku publicznego przedmioty, spodziewać się jednak można, iż wydatki zwyczajne tegoro-

czne opędzone zostaną wpływami, jakie skarb pod swoim zarządzeniem mieć będzie, i że znajdzie się nadto zasób niejaki, na wypłaty nadzwyczajne.

Srodki wspomagające obieg pieniędzy znakomicie zasilone zostały napływem kruszców zwożonych do mennicy, a lubo pobór z ich przebijania jest bardzo mierny (czego wspomniany napływ sam dowodzi) jednakże ten pobór wraz z zyskiem wynikłym z wybicia małej ilości monet z dawkowej, której potrzeby wymian konieczne wyciążały, przyniosły dostateczne fundusze na wystawienie budowli miasto zdobiącej i na zaprowadzenie machin doład w kraju nieznanych. Najjaśniejszy Pań raczył sam się zatrudnić temi nowemi wystawieniami, i Jego przychylny lasce wienni jesteśmy sposobność i ułatwienie do ich uskuteczenia.

Taki jest obraz ogólny czynności odbytych w rozmaitych rządach, za przewodnictwem i czynnym kierunkiem Naczelnika od Najjaśniejszego Pana mu danego. Szczegóły tych prac wyłożone są w zdaniu sprawy przez radę stanu, i dokładniej dowiodą, ile położenie Królestwa już jest ulepszone.

Projekta do Praw.

Stosownie do potrzeb, jakie z doświadczenia okazały się najpilniejszymi dla rozszerzenia pomyślności narodowej, rząd przeloży Sejmowi niektóre projekta dotyczące się prawodawstwa cywilnego i karnego, które są wymagane, bądź od wzrastającej w cywilizacji Europejskiej oświaty, bądź od dogodności teraźniejszego składu naszego. Takimi projektami są: nowy kodeks karny; ustawa o urzędnikach stanu cywilnego; urządzenie hipotek; o małżeństwach i rozwodach; zniesienie moratoryj; o rozgraniczeniu normalnym. Mówcy z grona rady stanu wytłumaczają kolejno powody do tych projektów.

Otwierając zatem nową dla nas epokę, obydwie Izby Sejmowe jednakowym ożywione duchem, będą usiwały postępować w wysokich swoich działaniach z rozumą, jakicy te wyciągają; zachować zgodę, przez oddalenie ducha stronnictwa i osobistych widoków; mieć zawsze w celu dobro powszechne, dając się tylko powodować zystemu i światłemu przywiązaniu do Ojczyzny; nie dozwalać ncha podleganiom potwarzy, która się w cieniu sposobi przeciwko wyższemu duszom, dopóki się kiedyś nieznajdzie sprzymierzona z losem, ażeby je zgnać albo ponieść; na koniec przyspieszać swoich naradzeń owoce, pamiętając, że czas nigdy w biegu nieustaje, że niszczą kiedy nie wznosi, lub dzieła nie kończy, i że na nieszczęście świata, dni dobrych Królów są policzone.

Zywa narodu troskliwość śledzić bez ustanku będzie swych zastępców postępowanie, i starać się przewidzieć wpływ onych na przyszłe jego przeznaczenia.

Widoki przyszłości.

I wieleż to nadziei najlepiej ugruntowanych nie wskazuje nam przyszłość nasza! stosunki sąsiedzkiej wzajemności z państwami ościennymi, ścisła przyjaźń Najjaśniejszego Pana ze wszystkimi mocarstwami, światobliwe uszanowanie dla wiary przymierzów; echa polityki wolnej od chciwych widoków, i dążący szczególnie do ustalenia obecnego rzeczy porządku, przez wygórwanie prawideł sprawiedliwości i moralności chrześcijańskiej, równie jak przez uczucie powszechnego powodzenia i godności zład wpływających; wszystko nam pośród trwałego i długiego pokoju, zapewnia używanie korzyści obicanych krajowi naszemu w aktach istnienie jego stanowiących. Dozwolono mi jest przydać, iż skłonności Najjaśniejszego Pana ciągle dla nas przychylna, i zadowolenie jakiego doznaje w zapewnieniu radości i zaufania naszych dla Jego osoby, wzmagają w nim tém więcej żądze widzenia, iż wolne ustawy, które naszym oyczyźnie nadał, tak pomyślnie postępują, że będą mogły służyć za wzór innym jego krajom, i podać mu powody doświadczeniem zatwierdzone, do większego rozszerzenia tak zbawienych urzędzeń. Wzamiarze dopięcia tego szlachetnego celu, dostoiny Brat Jego, ciągłym zamieszkaniami w stolicy Królestwa, raczy przykładać się do ścisłego skójjarzenia wzajemnych węzłów, które mają przywiązywać Polaków do ich Monarchów rodziny, i świeżo jeszcze nowym blaskiem oświecić narodowe ustawy, usuwając się dobrowolnie i docześnie z miejsca, które Mu w zgromadzeniach Senatu prawem urodzenia należy, a przyjmując urząd Reprezentanta, do jakiego powoływały go życzenia mieszkańców tej samej części stolicy, która nie dawno była znakomitszym polem walki między dwoma narodami, tudzież smutnym widowiskiem zapalczywych namiętności i niedźwiznych rozterków ludzkich. Również dla objęcia urzędzeń naszych, dla badania ich wpływu na postępie rządowym, najmłodszy z Xiążąt naszych obdarza dzisiaj przytomnością swoją pierwsze zgromadzenie narodowe, i odbywa w nim urzędowanie od konstytucji mu przeznaczone.

Staranność Rządu nie tylko obecnymi pracami zatrudnionego; lecz oraz zajmującego się przyszłością, powyższych nadziei pielegnować i pomyślnych ich owoców przyspieszać nie zaniedba. Już może oznajmić, iż czasy

doświadczeń mijają, że niemi przygotowane, przybliżają się chwile pomyślności; i mniema, że nieplonne wzbudzi oczekiwania, obiecując, iż obraz wystawić się na przysłym Sejmie mający, uwieńczy nadzieje i pomnoży wdzięczność narodu.

Najjaśniejszy Panie! naród ten umie żywo czuć i oceniać dobrodzieystwa. Często niespokojna o wolność obawa, burzliwe w nim wzniecała poruszenia, ale szlachetne dzieje jego, równie czyste, jak obyczaje jego słodkie zostały. Zapal znamienity przewodniczył mu zawsze nieświadomy użyteczny, lecz ściemiony rachuby, jaką rostopność przepisuje, nie wahał się nigdy w złych przygodach, obecność przyszłości poświęcić. Wszakże, przytak świętych przymiotach i przy towarzyszącej im nieobaczności, upaść był powinien; ale pośród politycznych zaburzeń i wojen domowych, cześć i wierność dla swych Królów w żadnym czasie go nie odstąpiły; szanował ich wszystkich; zamilował dobrych. Nie powatpisz zatem, Królu, o przywiązaniu i powolności jego. Gdy po tylu rozmaitych dolegliwościach, już jedynie pod twoją mozną opieką, zdolamy odtąd postępować bezpiecznym i spokojnym krokiem w nieznajomych torach ciemnej przyszłości; gdy nieprzypuszczając trwania tych nieprzyjaźni narodowych, jakimi się popolite zatrwazają umysły; wielkomyslna dusza twoja, przywróciwszy nam wolne ustawy, podniosłszy rozbite oręża naszego szczątka, wzmagają i zatwierdza, jak gdyby urokiem zgodę i braterstwo między dwoma zbyt długo rozrózonymi ludami; to ufne poszanowanie, które za pasmem nieszczęść naszych umacniało nas pośród nieodrebnego od przeciągłego oczekiwania tęsknoły, tém więcej nas teraz ożywiać zdoła, kiedy już używającym twoich darów, pozwalasz i rozkazujesz nam większych spodziewać się dobrodzieystw. Gdy Monarcha, sławą okryty, łączy do świętych przymiotów przywiązujące dobroci ponęty, miłość ku niemu staje się potrzebą, obyczajem, nagrodą całego ludu, i nawet silniejszym duszom chronić się tylko zostaje, aby weiskając się niepostrzeżone pochlebstwo, nie skalalo ich wdzięczności. Odrzuciłbys Najjaśniejszy PANIE popolite hołdy; a my chcąc uniknąć przesydy, mileżec musimy. Niechże potomność wysłuchi i ogłosi serc naszych śluby! a stawiając Ciebie w liczbie Królów, dobroczynców ludzi, niech rzecze, że dokonywając naszych przeznaczeń, dozwoliło nam Niebo, uyrzec pod Oycowskim panowaniem twoim i dobrać Augusta i szczęście Trajana. *Sis melior Trajano, felicior Augusto.*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA.

(z gaz. berl. i korres. hamb.) Paryż, dnia 17 marca. Wczoraj przede mszą Król przyjmował szwedzkiego posła, Pana d'Ohsson, który Królowi Jmci złożył pismo od swego Monarchy. Dnia jutrzejszego przywdzieje dwór na 3 tygodnie załobę po Królu szwedzkim.

Król przyjął prawo zaciągu wojskowego.

Xiążę Wellington miał znou konferencyę z Xięciem Richelieu, z posłami neapolitańskim, sardyńskim, niderlandzkim i pruskim, i z Baronem Mounier, prezydentem komitetu likwidacyjnego. (Podług doniesień publicznych, wielka likwidacya została już ukończoną.)

Od dnia 3 sierpnia 1816, aż do 1 września 1817, wybito z wizerunkiem królewskim pieniędzy złotych i srebrnych za 65,617,766 franków. Ogólna summa wybitych pieniędzy złotych i srebrnych, podług stopy decymalnej, wynosiła dnia 1 września 1817 roku 1,695,322,757 franków, między którymi 279,466,241 z wizerunkiem królewskim, a 105,236,255 z postacią Herkulesa, i napisem *Union et Force (Jedność i Siła)*.

Pamiętniki prywatnego życia Pana Necker, przez Panią de Stael, z przemową Pana B. Constant, wyszły teraz na jaw w Londynie.

Autor pisma *Cris des Peuples (Głos narodów)*, dawniej kupiec w Rouen, teraz autor, Alexander Crevet, skazany został na 3 miesiące więzienia i zapłacenie 3,000 fr.

Zostającego w Grenoble Jenerała Porucznika Donadieu, dowodząc 7mej dywizji wojskowej, zmieni Jenerał Porucznik Ledru-Dessart.

Wyszły tu pamiętniki Pana Savary, Xiążęcia Rovigo, naczelnika policji francuzkiej podczas rządów Bonapartego. Zawierać one mają korespondencyą wielu znakomych ludzi.

W Arras, prefekt rozkazał na uczytelom tameczne

go licenm, ażeby, ucząc historyi naturalney, nie wspominali o orle.

ANGLIA.

(z *Korr. hamb.*) Londyn, dnia 17 marca. Kanclerz Izby skarbu uczynił wczora w Izbie niższej wniesienie, ażeby przeznaczyć *milion f. s.* na wybudowanie nowych episkopalnych kościołów, i żeby wyznaczony był komitet, dla czuwania nad użyciem tych pieniędzy. Wniesienie to przyjęto. Liczba mieszkańców Londynu, wymieniona z powodu tego wniesienia, podaną była na 1,129,000; ludność, jakiej żadne inne miasto w Europie nie posiada. Kościoły Londyńskie nie mogą mieścić w sobie więcej nad 151,000 ludzi. Stolica chińska, *Pekin*, podług podania poselstwa angielskiego *Lorda Macartney*; liczy przeszło dwóch milionów mieszkańców.

Wszystkie doniesienia z Indyy wschodnich zgadzają się, że nietylko bezpieczeństwo państwa Indyjskiego, ale i stan jego skarbu znacznie zyskały pod rządem Margrabiego *Hastings (Moir)*.

Hrabia *Minster*, podał teraz pod przysięgą mocne przyczyny, które Hrabieciu *Liverpool* i jemu samemu nie dozwalały opłacić dwóch prawie jednostajnego brzmienia i jednej daty wexiów, Xiężnie *Walli* służących. Przez delikatność publiczne czytanie tej przysięgi w sądzie kancelaryi zaniechane zostało.

W *Portsmouth* szkody zrządzone przez ostatnią burzę w zakładach warownych i budowlu, wynoszą więcej 80,000 f. s. Podczas ostatniej burzy rozbiło się na brzegach niderlandzkich więcej 60 okrętów.

AUSTRIA.

(z *gaz. berl.*) Wiedeń, 18 marca. Na wyjazd Cesarza do Dalmacyi przeznaczony jest dzień 10 kwietnia. Cesarz zabawi w tej podróży dwa miesiące. Cesarzowa towarzyszyć będzie swemu małżonkowi.

Posel nasz przy dworze petersburskim, udaje się za urlopem do *Lisbony*, dla załatwienia tam spraw familiynych. Posel nasz w Londynie, Xiążę *Esterhazy*, jest tu także spodziewany za urlopem.

Przybyły temi czasy gońcem, z *Brezylji* do Wiednia, Hrabia *Schönfeld*, między innymi przywiozł od tamiecznego dworu w podarunku dla Xięcia następcy tronu, *Ferdynanda*, piękny zbiór motylów.

Kurs papierów naszych coraz się poprawia; żywność coraz się tańszą staje; kredyt się podnosi.

Donoszą z *Konstantynopola* o przybyciu posła perskiego, który z orszakami swoim tak długo w bliskości miasta zabawi, póki przygotowania do jego wjazdu nie zostaną ukończone.

HISZPANIA.

(z *gaz. berl.*) Madryt, d. 4 marca. Minister wojny otrzymał od wice-króla Meksykańskiego urzędowe depesze dotyczące się pojmania i śmierci *Mina*. Depesze te datowane są 12 listopada przeszłego roku, i potwierdzają dawniejsze doniesienia. Okazuje się z nich razem, że *Mina* nie był ani partyzantem, ani też naczelnikiem powstańców, tylko awanturnikiem. Półkownik *Orrantia* napadł nań w wiosce *Venadito* we 120 ludzi. *Mina* ze szczupłą liczbą swego zbrojnego ludu skrył się w lasach. Dragon z regimentu *de la Frontera*; imieniem *Józef Michal Cervantes*, wziął go ze 29 innymi jeńcami, między którymi jeden Francuz służący *Miny*; reszta wycięta została. Dragon otrzymał zaręczoną nagrodę 100 ludorów, stopień brygadyera i medal z napisem: „On to wziął w niewolę wiarołomnego *Mine*.”

Urzędowe doniesienie dowodcy wojennego w *Calabozo* do dyrektora poczty w *Carracas*, pod d. 4 grudnia, potwierdza zwycięstwo, odniesione w dniu tym przez wojsko królewskie. Powstańcy utracili zupełnie swoją przeszło 1,000 ludzi wynoszącą piechotę, 400 jazdy i całą artylerją. Dowodził nimi *Zaraza*. W tymże czasie *Morillo* zabierał się uderzyć na po-

wstańca *Paez*, w bliskości rzeki *Apura*; nie wątpią o skutku.

W gazecie petersburskiej *le Conservateur Impartial*, czytamy z Madrytu: „Wolni mularze zwracają na siebie czuyność inkwizycyi. Wiele już osób oskarżonych, że są wolnymi mularzami, do więzienia wzięto.”

Ogłoszenia.

1. W roku 1817 7. decembra zszedł z tego świata *W. Stanisław Eydziatowicz* Pułkownik b. Wojsk Pol. po którym pozostała mała ruchomość, znajduje się umnie w *Gudakieniu*. Jeżeliby ktokolwiek był z sukcesorow to niech się zgłosi w przeciągu czterech niedziel bo po uchybieniu terminu taż ruchomość będzie wyprzedana przez urzędową licytacyją, a wzięte kwantum będzie oddane na szpitalu.

Sylwester Sztejn Eksekutor Testamentu.

1. Dom murowany na ulicy *Trockiey* pod N. 387 ze wszelkimi do onego przynależnościami, z ogrodem fruktowym, i warzywnym, z stajnią, wozownią, i wszelkimi składami przynależący do Aktorstwa *W.W. Anny Jnczykowej* matki, niemniej *Klary i Anny, Smigielskich* córek, nayduje się do sprzedania, koby życzył onego nabydź ma się udać do domu *W. Juręwicza* na końskim targu sytuowanego pod N. 1258 gdzie dostateczną poweźmię wiadomość o cenie takowego domu.

1. W domie *J.W. Rektora Malewskiego*, lokaj imieniem *Jerzy Poszykiński*, urody wysokiey, twarzy suchey bladey, oczu ciemnych, włosów na głowie i wąsach czarnych, odziany w surdut światło lub też ciemno, i płaszcz ciemno szercakowe, lub też w płaszcz piaszczysty z kilku kołnierzami, i jednym *Aksamitnym*, w nocy ze dnia 26 na 27 terażn. miesiąca domierzywszy swoim Panom kradzież w srebrze stołowym i bieliznie, w odzieniu i dalszych bogatych sprzętach, uciekł i niewiadomo gdzie się ukrywa — Jeżeli kto onego gdziekolwiek dostrzeże, raczy do miejscowej Policji objawić, lub przedstawić, oraz uwiadomić o tem rządęc tego domu, Pana *Sznela*, za jakową uczynność naywyższą wdzięczność otrzyma — Dat w *Wilnie* roku 1818 miesiąca marca 27 dnia.

Ogłoszenia po raz drugi i trzeci.

2. Gdy Naywyższym *JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI* Imiennym Ukazem, pod dniem 22 nowembra roku przeszłego 1817. Rządzącemu senatowi danym, Naymiłościwiewy dozwolono podać o przepuszczonych w ostatecznie odeszłej rewizyi i przybyłych ludziach, dodatkowe skaski, dając nato czasu do dnia 1. iulii 1818 r. z tēm zastrzeżeniem: że po wyiściu takowego terminu niezapisani odpowiedzi niechybney, podług manifestu o siódmej rewizyi:wydanego, bez naymniejszego pobłażania ulegną — zatem Rada Miasta *Wilna* podając o tem do powszechney wiadomości uwiadomia; że takowe dodatkowe skaski od tych, którzy do onych zapisanymi bydź powinni, przez wyznaczoną od miasta Deputacyą skaskową na *Ratuszu* czynność swoją od bywającą, podług przepisanych prawideł przyymowane będą, w celu przedstawienia od rady dokąd przynależy, do dnia 15 maja terażniejszego 1818 roku. Jakowe ogłoszenie po iednym exemplarzu na druku do każdego numeru posesysyi w tēm mieście Rada przesyłając, zarazem zastęga wszystkich obywateli, iżby zapisanych do skasek ostatecznych w tēm mieście na mieszkaniu lub innym sposobem przybywać mogących dla opłaty należnych skarbowych podatkow do deputacyi poborczey na ratuszu exystującej, pod jey kwity wysłać natychmiast raczyli; a nie mających na opłatę podatkow kwitow, w żadnym zgola względzie mieć i utrzymywać u siebie pod od powiedzią nie ważyli się. — Dat na *Ratuszu Wilenskim* w Radzie miasta *Wilna* roku 1818 miesiąca marca 18 dnia.

Onufry Orłowski P. R. M. W.

3 Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnego całą Rosyą etc. etc. etc.

Urodz. Xaweremu Sędz. Gran. Lidzkiemu, Jerzemu Sędz. Grodz. Lidzkiemu, Pawłowi Sędz. Granic. Lidzkiemu, Dłuskim, Wincentemu Grozmaniemu Sędz. Granic. Lidzkiemu, Antoniemu Rakielewiczowi, Mierzejewskiemu Kassyerowi skarbowemu, Łomżyńskiemu, Szubertowi kupcowi, Józefowi Nowińskiemu traktiernikowi, mieszkańcom Łomżyńskim, Jeremiaszowi Filipowiczowi Podporucznikowi pułku 1 Ułanów, Jakóbowi Bałabanowi byłemu feldfeblowi pułku 1 piechoty, Józefowi Papieskiemu kupcowi Warszawskiemu, cukiernikowi w Lublinie na ulicy Krakowskiej, przedmieście zwanej, w własnym domu mieszkającemu, Dobrosiędzowi mieszczaninowi, Radomskiemu, Xięciu Alexandrowi Puzynie Starościcowi, Frydrychowi winiarzowi w Wilnie na zamkowej ulicy mieszkającemu, Jakóbowi Zeleskiemu Kapitanowi wojsk polch, Hryniewiczowi Pułkownikowi wojsk polch, Sultanowi Pułkownikowi wojsk polch, Starozakonnym Izraelowi Leybowiczowi obywatelowi Wileńsk. Gdali kupcowi, oraz Neymanowi kupcom i obywatelom Łomżyńskim, Jennie Leybowiczowi i Fiszelowi zięciowi Oszera obywatelom Wasiliskim, wszystkim Jchmościom jako kredytorom urodzonego Wacława Dłuskiego Kapitana wojsk polch, Pozew edyktałny przed Sąd Ziemi Pttu Lidzkiego na kadencyą Trojecką od dnia 1 junia roku terażniejszego ku sążeniu rozpocząć się mającą, z instancyi urodzonego Gaspra Dłuskiego Podporucznika wojsk polch z referencyą do Prawa wieczysto przedażnego, na część majątku ziemnego w Lidzkim Pttcie leżącego, Lebioda nazywającego się, od urodzonego Wacława Dłuskiego Kapitana wojsk polch, a debitora pozwanych WW. zliczemu dellatorowi, w roku terażn. 1818 styczni 23 wydanego, i w tymże dniu przed aktami Ziemi Lidz. przyznanego, do tabelli długów Urodz. Wacława Dłuskiego obok rzeczonoego prawa przedażnego jednocześnie przez niegoż formalnie sporządzoney, i do oświadczenia przez tegoż Wacława Dłuskiego jednocześnie w aktach Ziemi Lidzkich zapisanego, wynosi się oto: iż żalcy dellatr. skutkiem wymienionego prawa przedażnego, stawszy się zktorem schedy majątku Lebiodka po s.p. Onufrym Dłuskim Sędzu Gran. pttu Lidzkiego, na urodzonego Wacława Dłuskiego Kapitana wojsk polch spadającego, przyjął oia tego Wacława Dłuskiego tabellę długów czyli registrę jego kredytorów i obowiązał się wejść w rozrachunki z pokazanymi na tabelli kredytorami, i co się należnym bydz okaże, czy to za wystarczeniem funduszu pieniędźni opłacić, czy też w odwrotnym razie, tąż nabytą ziemią wynagrodzić. Gdy zaś w takowej tabelli żalcy dellator pewnego rachunku znalazł niemoże, gdy urodzony Wacław Dłuski sporządzając takową tabellę, ilości pewney swoim wierzycielom, niektórym za karteczkami, a niektórym bez karteczek należności swoje mającym, nie wymienił; lecz wszystko do zrobienia obrachunku z jego wierzycielami żalcemu dellatorowi zostawił. Gdy obżaltni WW. mieszkając w rozmaitych stronach, uymujecie tym sposobem żalcemu dellatorowi sposobność jednoczasowego obliczenia się. Gdy wręcznie wszyscy obżaltni WW. w celu zyskania swoich należnościów, niegdzie indziej, jak tylko do majątności Lebiodka w Lidzkim Powiecie Gubernii Grodzkińskiej leżący to jest funduszu urodzonego Wacława Dłuskiego z dopomiankiem przychodzić będziecie. Przeto żalcy dellator dla jednoczasowego obrachowania się z obżaltnymi WW. i potem wynagrodzenia należnościów obżaltnych WW. wszystkich za razem powołuje do Sądu Ziemi Lidz. i zakłada następnę prozby. Ante omnia nakazania komportacyi wszelkich kart obligów rachunków i jakiegokolwiek tytułu pism między obżaltn. WW. a urodzonym Wacławem Dłuskim zaszytych i nastających, szczególnie nakazania tejż komportacyi na obżaltnych Dłuskich, jako opiekujących się dalszym małolelnim rodzeństwem, rachunku między urodzonym Wacławem Dłuskim, a ogulem rodzeństwa uczynionego, nakazania obżaltnym usprawiedliwienia prawnym porządkiem swoich należnościów: po dopełnieniu czego domierzenia dla obżaltnych, równie i dla żalcego jako także wierzyciela urodzonego Wacława Dłuskiego proporcjonalney, wranie nie wystarczenia funduszu, satysfakcyi, znikczemienia odkryć się mogących długów prawnego dowodu nie mających, a w tabelli urodzonego Wacława Dłuskiego nie pomienionych. Na nie stawających zaś wierzycielach wszystkich ogólnie urodz. Wacława Dłuskiego wieczney amissyi zapisania, expensów prawnych sążenia i tego wszystkiego decydowania co czasu sprawy proszonym i dowiedzionym zostanie, salvo žaloby melioratione.

Roku 1818 february 21 dnia — Wozny niżej wyrażony zeznaie iż tego pozwu edyktałnego kopii sześć z tym autentykami zgodnych, jedną W. JPanem Xaweremu Gran. Jerzemu Grodz. Sędz. Pawłowi Sędzicowi Granic. Lidzkim, Dłuskim w majątności Lebiodka w Lidzkim powiecie leżący dnia 20. Drugą W. JPanu Wincentemu Grozmaniemu Sędziemu Granic. Lidzk. w majątności Lowerzyłowiczach w Lidzk. powiecie leżący dnia 19. Trzecią JPanu Antoniemu Rakielewiczowi w mieście Lidz. dnia 21. Czwartą star. Jormie Leybowiczowi. Piątą star. Fiszelowi zięcio-

wi Oszera obywatelom Wasiliskim w miasteczku Wasiliskach dnia 20 oczewisto popodawałem. Szóstą po W. Mierzejewskiego kassiera skarbowego Łomżyńskiego, JPanów Szuberta kupca, Józefa Nowińskiego traktiernika mieszczanów Łomżyńskich, Dobrosiędzicza mieszczanina Radomskiego, JPana Jakóba Bałabana b. feldfebla pułku 1. piechoty, W. Jeremiasza Filipowicza podporucznika pułku 1 ułanów, W. JP. Józefa Papieskiego kupca Warszawskiego, cukiernika Lublińskiego na ulicy Krakowskiej przedmieście zwanej w własnym domu mieszkającego, W. Jakóba Zeleskiego Kapitana wojsk polch, JOX. Alexandra Puzyny Star. JP. Frydrycha winiarza na zamkowej ulicy w Wilnie mieszkającego, JWW. Hryniewicz Pułkownika wojsk polch kawalera, Sultana Pułkownika wojsk polch kawalera, star. Izraela Leybowicza obywatela Wileńskiego, Gdala i Neymana kupców i obywatelów Łomżyńskich do drzwi sądownych w mieście Lidzie dnia 21 przybiłem, termin stawiania do rozprawy przed sądem Ziemi powiatu Lidz. z instancyi W. JPana Gaspra Dłuskiego Podporucznika wojsk polch na rok trojecki w roku terażn. 1818 junia 1 rozpocząć się mające zapowiedziałem i dla dostateczney wiadomości stron powołanych tak kopią tego autentycznego pozwu jako też i kwitu mojego relacyynego do Kuryera Litewskiego i do Gazety Warszawskiej ku umieszczeniu przestalem dat ut supra.

Barłomiej Siemionowicz woźny Pttu Lidzkiego. Roku 1818 february 21 dnia — Przed aktami Ziemi Pttu Lidzkiego stanawszy osobisto, woźny supra wyrażony ten kwit podanego pozwu ustnie zeznał, przyjąłem w akta umieściłem i o zgodności z żegami, oraz o opłacie po szlin miedzią kop. 52 i czwartą część kop. zaświadczam.

Andrzej Downarowicz Regent Ziemi Pttu Lidzkiego

3 Dekretem remissyynym Sądu Główn. 2go Departamentu Gubernii Mińskiej, w roku 1815 ulit 14 dnia zapadłym rozkaza i exdywizya majątku W. Tomasza Wieczora byłego smotrytela, uznana została, czynność której, gdy z rozcyow iż przeznaczeni urzędnicy iedni pozmierali, drudzy spełnieniem urzędowym zajęci przedłużona przez lat kilka, z uwag takich przybliżając stronom satysfakcyą, Sąd Główny dnia 6 marca terażniejszego roku, dodawszy ieszcz czterech urzędników, zdelerminował onym zjechuc do folwarku Dolhinicz w Jhumenskim Pcie leżący na dzień 28 apryla roku bieżącego; aby więc żaden z wierzycieli i pretensorow W. Wieczora niewiadomością składać się niemógł przez gazetę Kuryera Litewskiego zawiadania się roku 1815 marca 14 Mińsk.

Polikarp Bohusz Szyszko Podsedek Ziemi Pttu Jhumenskiego

3. Dom murowany z pięciu pokojów, sali, i Izby czeladney, z piwnicą, i lodownią, z placem przy nim obrzonym i ogrodami z brzegiem rzeki Wilii na przedmieściu Łukiszczach w Wilnie pod N. 886 położony, po zeszłym JP. Onufrym Białym z exdywizyi wyrokiem Sądu Exdywizorskiego Ziemi. Wilkomir. na rzecz mietnych (po zeyściu s.p. JP. Kazimierza Lipińskiego) pozostałych sukcesorów przyznany, przez opiekunów ichże obięty, jest do zaarędowania, życzący one wziąć w roczną tenutę lub więcej, zechce zgłosić się do opiekunów JPP. Burmistrza Pawłowskiego i obywatela Jana Hołubowicza.

Maciey Pawłowski.

Wyjeżdżają za granicę.

1 Podaje się do wiadomości publiczney, iż Wyjeżdża za Granicę JW. Mikołay Baron de Tournay wice-Marszałek, Pttu Upittgo.

2. Wyjeżdza za granicę do Królewca Pruskiego, Jenerał b. wojsk Polskich, Wyszkowski z dwoma służącymi

2 Wyjeżdza do Otomańskiej porty z Gubernii Grodzkińskiej pttu Nowogr. z Miasteczka Delatycz mieszczanin starozakonny Hirsz Josielowicz Chaimowski, z miasteczka Lubcza tegoż Pttu mieszczanin starozakonny Leyba Abramowicz Lewin obydwa z żonami na mietnicy dziewięć.

3 W ogrodzie W. Strumily w Wilnie za Rudnicką bramą, znajdując się do przedania, w rozmnożonych exemplarzach podług osobnego katalogu, wszelkie rośliny treybauzowe, oranżeryne i ogrodowe — Szczepy drzew owocowych w najlepszych gatunkach — Nasiona rozmaitych kwiatów — W tymże ogrodzie przyymują się chłopcy do nauki ogrodnictwa.